

Pedagoška praksa v Celovcu

Učitelj razrednega pouka – pripravnik na dvojezični šoli v Celovcu

■ **Klemen Hameršak**, prof. razrednega pouka, je učitelj podaljšanega bivanja na *Osnovni šoli Fram*. Enoletno pripravništvo je opravljal v Celovcu na *Javni dvojezični ljudski šoli 24*. Je trener rokometna 2. stopnje in kot trener deluje v *Rokometnem klubu Rače*. Izobražuje se na glasbenem področju, vrsto let je bil dejaven kot animator na oratorijih, kot prostovoljec in voditelj programa *Stična mladih*.

Velikokrat smo v družbi zapeli tisto znano Jutri bo v Celovcu s'menj, nikoli pa nisem razmišljal, da me bo pot zanesla prav tja. Sicer ne na sejem, ampak v dvojezično šolo. Po končani srednji šoli sem se odločil za študij razrednega pouka na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Ves čas študija sem želel oditi na študentsko izmenjavo v eno izmed nemško govorečih držav, žal pa se je vedno zataknilo pri priznavanju študijskih obveznosti v tujini. Študijski programi in učni načrti v tujini se namreč od naših zelo razlikujejo. Po končanem magistriju pa se mi je v okviru programa Erasmus+ ponudila možnost za opravljanje praktičnega usposablja v tujini. Prošnjo sem poslal tudi na največjo dvojezično šolo na Koroškem. Z *Javne dvojezične ljudske šole 24 (LŠ 24)* sem že naslednji dan dobil odgovor. Dogovorili smo se, da z novim šolskim letom začnem s pripravništvom na njihovi šoli.

Na začetku mi je ravnatelj g. Eduard Oraže predstavil sodelavce, šolo in njen jezikovni koncept. V šolskem letu 2019/2020 je imela šola 4 šolske stopnje, 8 razredov, obiskovalo pa jo je 122 učencev. Slovenščina in nemščina sta v tej ustanovi enakovredna jezika. Učitelja oddelkov prvi teden poučujeta v svojem razredu v nemškem jeziku, nato pa v naslednjem tednu zamenjata razreda in poučujeta v slovenskem jeziku. Za ta koncept je značilno, da učenci identificirajo učitelja z jezikom. Potrebne je veliko komunikacije in sodelovanja. Oba sta prisotna pri govorilnih urah, na roditeljskih sestankih in pri ocenjevanju znanja.

V vsakem razredu je bilo nekaj koroških Slovencev, nekaj Avstrijcev ('enojezičnih') in nekaj učencev iz držav bivše Jugoslavije. Na šoli je bilo zaposlenih 10 učiteljev razrednega pouka, 8 jih je imelo

svoje razrede, ena učiteljica je učila samo angleščino in ena ročno delo. Verouk je poučevalo 7 učiteljev, ki so učno obvezo dopolnjevali. Vsi na šoli zaposleni učitelji so bili koroški Slovenci. V zbornici smo se pogovarjali slovensko. Čeprav so se z mano trudili govoriti lepo slovenščino, sem bil presenečen nad številnimi narečji, ki so jih uporabljali v medsebojnem pogovoru.

Šolski sistem

Avstrijski šolski sistem se od slovenskega zelo razlikuje. Pri nas je uveljavljeno ime osnovna šola in traja 9 let, v Avstriji pa se začetno štiriletno šolanje imenuje ljudska šola in se deli na šolske stopnje (pri nas razredi in vzgojno-izobraževalna obdobja). Osnovnošolska obveza traja v obeh državah 9 let. Naši učitelji razrednega pouka poučujejo učence od 1. do 5. razreda in še kakšen predmet v 6. razredu, v Avstriji so prisotni prva štiri leta. Predmeti, ki jih poučujejo razredni učitelji v obeh državah, so podobni.

Predmetnik

Učni načrt in razporeditev učnih vsebin ne odstopata močno od naših. Predmetnik je precej podoben našemu. Naštel bom nekaj razlik. »Ročno delo« lahko primerjamo z naravoslovjem in tehniko. Poučuje ga učitelj razrednega pouka ali učitelj ročnega dela. Je izrazito praktično usmerjen, uveljavljeno je načelo postopnosti. Učenci postopoma spoznavajo

različne materiale in postopke. Začnejo s papirjem in volno, nadaljujejo z glino, lesom in kovino. Tako pridobijo veliko finomotoričnih spretnosti. Na 1. in 2. šolski stopnji imajo 1 uro, na 3. in 4. šolski stopnji pa 2 uri tega predmeta na teden. Od tega spada 1. ura na tekstilno, 2. pa na tehniško področje, kjer nastajajo izdelki, kot so električni krog, vetrnica, most, gugalnica, dvigalo, vozilo ... Večina ur se izvede v delavnici, kjer je na voljo material in orodje. Otroci dobijo navodila, zadnja faza izdelave je namenjena razvijanju njihove ustvarjalnosti.

»Stvarni pouk« lahko primerjamo s spoznavanjem okolja v 1. triadi in z družbo v 2. triadi. Bistvene razlike med številom ur (3) in tudi učno snovjo ni. Odločitev za kolesarski izpit v 4. razredu je prepuščena učitelju.

Razliko sem opazil tudi pri poučevanju tujega jezika. V Avstriji lahko tuji jezik, večinoma angleščino, poučuje kar ljudskošolski učitelj. Pri nas je za to treba opraviti dodatni modul. Avstrijci imajo od 1. do 4. razreda 1 uro angleščine (obvezni predmet) na teden. Pri nas je v 1. razredu tuji jezik neobvezni izbirni predmet z 2 urama na teden in opisno oceno. Od 2. razreda naprej je angleščina obvezna. Za obe državi velja, da imajo učitelji na voljo učbenike, ki pa jih uporabljajo po lastni presoji. Na LŠ 24 jih na 1. in 2. šolski stopnji niso uporabljali. Ocen ni bilo, v spričevalu je pisalo »Se je udeležil/teilgenommen«. Na LŠ 24 imajo učenci že 2 jezika, v slovenskem tednu 7 ur slovenščine in v nemškem 7 ur nemščine. Na 3. in 4. šolski stopnji se lahko učenci odločijo za dodatni tuji jezik, italijanščino. Pouk italijanščine je potekal tudi na naši šoli, bil je plačljiv in brez ocen. Poudariti moram, da so se učenci na moji bivši šoli lahko udeleževali pouka

hrvaščine in srbščine kot maternega jezika (1 uro na teden). V letošnjem šolskem letu šola prvič izvaja tudi pouk albanščine.

V Sloveniji imamo 3 šolske ure športne vzgoje na teden, v Avstriji pa v 1. in 2. razredu 3, v zadnjih dveh razredih pa 1 uro. Predmet se imenuje »gibanje in šport« (Bewegung und Sport). V obeh državah potekata tečaja smučanja in plavanja na enak način. V Avstriji ne poznajo šole v naravi v taki obliki, kot jo poznamo pri nas. Imajo le ekskurzije oz. samo tečaje smučanja in plavanja. Manj je glasbene in likovne umetnosti (1 ura na teden).

Eno izmed večjih presenečenj je bil zame verouk, ki je bil redni predmet na urniku;

Ocenjevanje

Ocene so razporejene v obratnem vrstnem redu kot pri nas, najboljša je 1 in najslabša 5. To je po svoje tudi logično, saj je 1. mesto, torej številka 1, najboljše. Pri izbiri vrste ocen imajo nekaj besede tudi starši, saj se na večeru staršev (roditeljskem sestanku) od 1. do 3. šolske stopnje učitelj s starši dogovori, ali bodo ocene opisne ali številčne. LŠ 24 je za to uporabljala učni katalog z učnimi cilji za določen razred (Lernzielkatalog), ki so ga zasnovali učitelji sami. Tako dobijo učenci na koncu šolskega leta katalog z doseženimi cilji in spričevalo. Zanimiv je prvi del kataloga, ki se imenuje »social-

odločiti med novo srednjo šolo (Neue Mittelschule) ali gimnazijo, kar je za devetletnike težka odločitev, ki je večinoma prepuščena kar njihovim staršem. Na želeno šolo se lahko vpišejo tudi s slabšimi ocenami, če uspešno opravijo sprejemni izpit.

Razredništvo, delovna obveza

Normativ za poučevanje znaša pri dvojezičnem učitelju 20 ur na teden, na enojezični šoli pa 22. Na šoli v Celovcu niso izvajali jutranjega varstva in podaljšanega bivanja. Šola se je za učence odprla 15 minut pred začetkom pouka. Po koncu pouka so morali šolo zapustiti in iti čez cesto v organizirano plačljivo varstvo, ki ga še vedno izvaja »Dvojezično varstvo ABCČ«. Tam sem včasih tudi sam honorarno pomagal. Zanimivo je, da imamo pri nas od 4. razreda dalje razredne ure, v Avstriji pa ne. Prav te veliko pripomorejo h grajenju skupnosti in reševanju razrednih konfliktov. Izostanek teh ur v Avstriji ocenjujem kot negativen. Koliko časa učitelj spremlja posamezen razred, je odvisno od šolske politike. Na *Ljudski šoli 24* sta učitelja spremljala svoja razreda vsa 4 leta. Presenečen sem bil, da učitelji niso pisali dnevnik, temveč samo tedenske priprave z obravnavanimi vsebinami.

Izobraževanje učiteljev

Izobraževanje učiteljev poteka na *Pedagoški visoki šoli*. Od šolskega leta 2015/2016 traja 5 let (vključen magistririj), prej samo 3 (diploma, enoletno pripravništvo in dodatno izobraževanje za pouk slovenščine). Že v prvem semestru študenti hospitirajo, poučujejo in izvajajo nastope na posebni šoli za prakso (Praxisvolksschule).

LŠ 24 je bila vključena v slovensko bralno značko, kjer so sodelovali tudi nemško govoreči otroci. Posebnost šole je zelo dober zbor, v katerem od 122 otrok sodeluje okrog 80 učencev.

Zibelka slovenstva

Celovec je za eno šolsko leto postal moj drugi dom. Spoznal sem nove ljudi in pridobil dragocene pedagoške izkušnje ter znanje. Glede na vse doživeto lahko trdim, da avstrijska Koroška ne nosi zaman naziva zibelka slovenstva. ◀

Foto: Sulzer

izvaja se 2 uri tedensko. Poučuje ga lahko samo veroučitelj, učenci pa lahko izbirajo med šestimi veroizpovedmi: rimskokatoliško, starokatoliško, evangeličansko, islamom, Jehovovimi pričami in pravoslavno oz. ortodoksno. Tudi učenci, ki so imeli v matičnem listu oznako »ohne Bekenntnis« oz. »brez vere«, so se ponavadi priključili eni izmed skupin verouka. Znanje učencev je bilo ocenjeno. Nekaj takih, ki so to odklonili, je imelo tisto uro prosto. Razmere v Sloveniji izvajanja verskega pouka žal ne dopuščajo.

na in delovna drža« (Sozial- und Arbeitsverhalten). Ta zajema zanimive cilje: dela samostojno, je motiviran za učenje, pozorno poslušaja in upošteva dogovorjena pravila, se znajde ob neuspehu ... Sicer pa so s številčnimi ocenami, po dogovoru s starši, začeli v drugem semestru 2. razreda. V Sloveniji imajo učenci v 1. in 2. razredu opisne ocene, od 3. razreda dalje pa pridobivajo številčne ocene. Pomembne so ocene na 4. šolski stopnji, saj se upoštevajo pri vpisu na naslednjo stopnjo izobraževanja. Učenci se morajo